

TRAMPOLINA DO BEZPIECZNEJ DOROSŁOŚCI

Program przeciwdziałania bezdomności
wśród młodzieży i młodych dorosłych

EWALUACJA

Projekt został dofinansowany ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego
i został zrealizowany przez Fundację po DRUGIE

INFORMACJA O PROGRAMIE:

Zadanie skierowane zostało do młodzieży i młodych dorosłych (18-25 lat) przebywających na terenie m.st. Warszawy doświadczających bezdomności.

Uczestnicy mogli skorzystać z następujących form wsparcia:

- zakwaterowanie interwencyjne w hostelu młodzieżowym;
- pomoc specjalistów w procesie stabilizowania sytuacji życiowej: dwóch asystentów usamodzielnienia, animatora konstruktywnego spędzania czasu wolnego, doradcy zawodowego oraz terapeuty i opiekuna hostelu;
- konsultacji dotyczących wprowadzenia zmian w życiu opartych na dialogu motywującym;
- pomocy rzeczowej, tzw. pakietu na start umożliwiającego zabezpieczenie podstawowych potrzeb podczas początkowego okresu pobytu w hostelu, przed podjęciem pracy zawodowej (np. artykuły spożywcze, półprodukty, odzież, bilety komunikacji miejskiej, wsparcie w uiszczeniu opłat niezbędnych do uzyskania/odzyskania niezbędnych dokumentów do podjęcia pracy zawodowej, np. duplikat świadectwa szkolnego, książeczka SANEPID, chemia, leki);
- różnych form aktywności sprzyjających budowaniu nowego stylu życia i rozbudzających nowe potrzeby – wyjścia do kina, teatru, działania sportowe;
- treningu „101: dorosłość” uwzględniającego naukę tworzenia realnych i rozsądnych planów na życie, mapowania możliwości zawodowych i edukacyjnych, podstaw zarządzania budżetem w oparciu o techniki SMART oraz SWOT.

Dodatkowo w ramach zadania z udziałem młodzieży powstał raport, w którego tworzeniu brała udział młodzież. Opisano w nim jej własne przemyślenia na temat udzielanych i oczekiwanych przez młodych form wsparcia w wychodzeniu z bezdomności.

<http://podrugie.pl/wp-content/uploads/2021/01/RAPORT-TRAMPOLINA.pdf>

Zadanie było realizowane w Warszawie od 1 sierpnia do 31 grudnia 2020 roku.

BENEFICJENCI:

W zadaniu wzięło udział 40 uczestników: 24 mężczyzn i 16 kobiet. Najmłodszy uczestnik miał 18 lat, najstarszy 25. Większość uczestników to osoby między 21 a 23 rokiem życia.

Uczestnicy projektu to w dużej mierze młodzież, która z powodu występujących w rodzinie biologicznej problemów, była umieszczana w pieczy zastępczej. 9 osób przebywało w rodzinach zastępczych, 9 w domu dziecka. Dodatkowo 12 uczestników było umieszczonych

w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, 1 osoba w zakładzie poprawczym. Aż 5 osób przebywało w areszcie śledczym i zakładzie karnym.

Dla tej grupy bardzo często właśnie pobyt w instytucji i brak możliwości przebywania z rodziną (często spowodowany jej dysfunkcjami) jest powodem bezdomności.

UCZESTNIK P. (23 lata)

Nie miałem gdzie się zwrócić po wyjściu z domu dziecka. Początkowo podejmowałem pracę i wynajmowałem pokój, ale niestety zdrowie mi się posypało i nie mogłem wrócić do pracy. Znalazłem się na ulicy. Ludzie skierowali mnie do noclegowni, potem do schroniska, aż dotarłem do Fundacji po DRUGIE.

UCZESTNIK E. (20 lat)

Wyszedłem z zakładu karnego i miałem zakaz zbliżania się do rodziny. Miałem dopiero osiemnaście lat i w zasadzie zero możliwości.

UCZESTNICZKA A. (24 lata)

Byłam w rodzinie zastępczej, a jak skończyłam osiemnastkę, to rozwiązała ze mną współpracę. Najpierw zamieszkałam u koleżanki i chyba nie zdawałam sobie sprawy, że to tymczasowe rozwiązanie mojej sytuacji mieszkaniowej sprawia, że zaliczam się do grona osób bezdomnych.

Uczestnicy mieli różne doświadczenia związane z bezdomnością. Część z nich miała to szczęście, że od razu po opuszczeniu wcześniejszego miejsca zakwaterowania (dom rodzinny, placówka) trafiła do mieszkania treningowego. Taka ścieżka powodowała, że ta grupa nie ponosiła strat związanych z bezdomnością. Sytuacja dotyczyła jedynie 7 osób. Pozostali uczestnicy doświadczali zarówno bezdomności ulicznej (pobyty na klatkach schodowych, autobusach, altanach itp.) jak i przebywali w ogrzewalniach, noclegowniach, schroniskach.

Płeć	Bezdomność uliczna	Pobyt w ogrzewalni, noclegowni	Pobyt w schronisku
Kobieta	8	2	2
Mężczyzna	14	13	10
Razem	22	15	12

Aż 29 uczestników miało jedynie ukończone gimnazjum i tylko 7 osób z tej grupy kontynuowało naukę w szkołach dla dorosłych. 3 osoby miały ukończoną szkołę średnią, z czego 1 osoba w tym roku zdała maturę (pozostałe 2 nie mają matury). 2 osoby uczyły się w szkołach wyższych, 6 osób miało wykształcenie zawodowe.

Również źle wypadają uczestnicy w kontekście rynku pracy. W chwili przyjęcia do projektu jedynie 6 osób podejmowało i utrzymywało pracę zawodową. Pozostali uczestnicy albo nie mieli żadnego doświadczenia, albo podejmowali wcześniej próby zatrudnienia, które kończyły się niepowodzeniem – czy to z powodu ich bezdomności i trudności w podjęciu regularnego trybu życia, czy też z powodu innych ograniczeń.

Aż 32 osoby potrzebowały pomocy prawnika. Ich problemy dotyczyły przede wszystkim zadłużeń, w dalszej kolejności spraw karnych i regulowania sytuacji rodzinnej (alimenty, opieka nad dzieckiem).

Bardzo liczną grupę stanowiły także osoby borykające się z uzależnieniem lub zażywające środki psychoaktywne w sposób szkodliwy. Taką diagnozę miało aż 22 uczestników. W tej grupie znalazły się też 4 osoby, które ukończyły terapię i leczenie, 2 z nich miały nawroty.

ZREALIZOWANE DZIAŁANIA I ICH REZULTATY

Specjalistyczna pomoc interwencyjna dla osób bezdomnych w sytuacji kryzysowej

Wszyscy uczestnicy zadania zostali objęci wsparciem asystentów, którzy odpowiadali za prawidłowy przebieg wsparcia – od diagnozy poprzez określenie celów i sposobów ich realizacji przez uczestników.

W ramach zadania powstało 40 diagnoz; ze stałej współpracy (utrzymującej się co najmniej przez 3 miesiące) korzystało 35 uczestników.

ASYSTENT 1

Kilkoro uczestników przerwało współpracę i nie podjęło działań zmierzających do poprawy ich sytuacji. Za każdym razem powodem było uzależnienie. Każda z tych osób otrzymała od nas informację jak może poprawić swoje funkcjonowanie, w tym ofertę dotyczącą pomocy w znalezieniu odpowiedniej placówki leczniczej.

Utrzymujący się we wsparciu, podejmujący stałą współpracę z asystentami przede wszystkim koncentrowali się na realizacji następujących zadań:

- poszukiwanie i utrzymanie pracy zawodowej,
- regulowanie sytuacji prawnej,
- współpraca z terapeutą i psychologiem,
- poszukiwanie trwałego rozwiązania sytuacji mieszkaniowej.

Uczestnicy w zakresie aktywizacji zawodowej mogli korzystać ze wsparcia pośrednika pracy, który pomagał im w przygotowaniu dokumentów aplikacyjnych oraz wskazywał konkretne miejsca i pracodawców, u których mogli znaleźć zatrudnienie. W razie konieczności uczestniczył w rozmowach rekrutacyjnych.

Z porad pośrednika skorzystało 37 osób, z czego 23 podejmowało pracę zawodową, utrzymało ją 10 uczestników.

POŚREDNIK PRACY

Warto podkreślić, że osoby, które traciły pracę nie rezygnowały z dalszych poszukiwań, jednak trudności, które powodowały, że nie są w stanie utrzymać zatrudnienia, nie zniknęły. Część uczestników potrzebuje w pierwszej kolejności wsparcia terapeuty, lekarza psychiatry, odpowiedniego ustawienia leków, zanim będzie mogła zafunkcjonować na rynku pracy. W projekcie były również osoby, w których przypadku niezbędne jest uzyskanie orzeczenia o niepełnosprawności i wówczas dostosowanie pracy do ich możliwości.

Młodzież korzystała również ze wsparcia terapeuty uzależnień. Problem uzależnienia i szkodliwego zażywania substancji psychoaktywnych dotyczył ponad połowy uczestników (22 osoby). W stałym kontakcie ze specjalistą pozostawało 10 osób, doraźnie 6 osób (w przypadku nawrotów, konsultacji dotyczących podjęcia leczenia w ośrodku).

ASYSTENT 2

W przypadku, gdy podczas diagnozy pojawiało się podejrzenie, że dana osoba zażywa środki psychoaktywne (było to również weryfikowane przy pomocy testów), starałam się ją kierować na konsultacje i diagnozę do terapeuty. Niestety za każdym razem przypuszczenia dotyczące zażywania potwierdzały się.

4 uczestników zostało skierowanych na zamknięte terapie, niestety tylko 1 osoba zdecydowała się pozostać w ośrodku.

Młodzież korzystała również z pomocy prawnej. Spośród 32 uczestników, którzy rozpoczęli działania mające na celu uregulowanie ich sytuacji, 25 osób podjęło stały kontakt, przygotowało pisma, skontaktowało się w kuratorami itp.

Uczestnicy zadania brali także udział w animacjach. Ich głównym celem było kształtowanie w nich właściwych postaw, ale również nauka spędzania czasu wolnego.

ANIMATOR

Moje zadanie było bardzo trudne. Z jednej strony były duże ograniczenia wynikające z epidemii i tylko raz udało się nam pójść do teatru, a z drugiej problemem było samo podejście uczestników. Młodzież najchętniej spędza wolny czas na leżąc, bawiąc się telefonami, więc w pierwszej kolejności trzeba było pokonywać opór uczestników. Pracowaliśmy nad tym wspólnie z asystentami.

Instrumenty wsparcia procesu wychodzenia z bezdomności

Młodzież, która nie mogła zostać zakwaterowana w mieszkaniach treningowych (rozwiązanie realizowane przez Fundację po DRUGIE, dofinansowane ze środków M. St. Warszawy), była umieszczana w hostelu.

W ramach zadania organizacja wynajmowała pokoje w hostelu w Wawrze, w których w jednym czasie przebywało nawet do 15 uczestników (nie wszystkie miejsca były zakupione w ramach środków pochodzących od Wojewody Mazowieckiego). W ramach projektu z hostelu skorzystało 16 osób. Spośród mieszkańców hostelu 3 osoby przeniosły się do mieszkania treningowego, 4 osoby przebywają w schronisku, 3 osoby najprawdopodobniej przebywają w przestrzeni publicznej, 6 osób wynajęło pokój/mieszkanie lub wróciło do środowiska rodzinnego.

Uczestnicy przebywający w hostelu objęci byli dodatkowym wsparciem opiekuna.

OPIEKUN HOSTELU

Moim zadaniem było dopilnowanie, by w hostelu był przestrzegany regulamin i by uczestnicy utrzymywali porządek, ale równie ważne było wspieranie ich w prawidłowym realizowaniu planu ustalonego z asystentem. Niestety najwięcej czasu musieliśmy poświęcić na sprawy zupełnie

podstawowe, bo panowie nie potrafili zadbać o swoje otoczenie. Wiele moich wizyt dotyczyło zatem sprzątnia.

Opiekun odwiedzał mieszkańców w ramach zapowiadanych wizyt, ale również bez wcześniejszego uprzedzenia ich, co zwiększało w nich poczucie bycia kontrolowanymi.

UCZESTNIK K. (20 lat)

Staram się utrzymywać trzeźwość i abstynencję i dla mnie, kiedy byłem w hostelu wizyty opiekuna były takim zabezpieczeniem. Wiedziałem, że jeśli przyjdzie, a ja będę pod wpływem, będzie kłopot i będę musiał opuścić hostel. Nie wszyscy koledzy mieli takie podejście, ale też ci, którzy nie starali się, nie próbowali, po prostu już nie mieszkają.

W rozmowach uczestnicy podkreślają również, że obecność opiekuna była ważna dla utrzymania prawidłowych relacji między mieszkańcami i dbałości o wspólne miejsce.

UCZESTNIK P. (23 lata)

Nawet wolę nie myśleć co by się działo, gdyby nie było opiekuna. Wielu chłopaków w ogóle nie ma jakiegoś poczucia obowiązku i jedzą coś, gotują, zostawiają wszystko porozwalane, a potem mówią, że to nie jest ich. Dzięki temu, że przychodził do nas pan Grzegorz, można było trochę nad tym zapanować.

Uczestnicy projektu byli również objęci pomocą w ramach tzw. pakietu na start. Mogli otrzymać niezbędną żywność, środki higieny osobistej, ale również bilety komunikacji miejskiej czy wykonać zdjęcie do dokumentu.

Młodzież wzięła również udział w warsztatach TRENING 101 dorosłość. Uczestniczyło w nim łącznie 20 osób.

Podnoszenie jakości wsparcia kierowanego do młodzieży w kryzysie bezdomności

W ramach zadania powstał RAPORT, w którym młodzież dokonała oceny istniejących narzędzi wsparcia w wychodzeniu z bezdomności.

<http://podrugie.pl/wp-content/uploads/2021/01/RAPORT-TRAMPOLINA.pdf>

PODSUMOWANIE

Pośród 40 uczestników zadania 35 osób poprawiło swoją sytuację życiową i funkcjonowanie na różnych polach. Ich osiągnięcia odnoszą się w szczególności do podejmowania pracy, utrzymywania abstynencji, regulowania sytuacji prawnej.

Rezultaty zostały podsumowane w poniższej tabeli:

Nazwa	Uczestnicy (liczba)
Podjęcie stałej współpracy z asystentem	35
Podjęcie współpracy z pośrednikiem pracy	37
Podjęcie zatrudnienia	23
Utrzymanie zatrudnienia	10
Stały kontakt z prawnikiem i działania na rzecz regulowania sytuacji prawnej	25
Podjęcie współpracy z terapeutą uzależnień	16
Stała współpraca z terapeutą uzależnień	10

Regulowanie sytuacji mieszkaniowej – mieszkanie treningowe	3
Regulowanie sytuacji mieszkaniowej – schronisko	4
Regulowanie sytuacji mieszkaniowej – wynajem/powrót do rodziny	6

Niniejsza ewaluacja została opracowana w oparciu o wywiady z uczestnikami i specjalistami zatrudnionymi w projekcie i o analizę dokumentacji projektowej.